

p a p e r s

Tortura i maltractaments. En països democràtics, també?

Sabina Puig

El futur de Kenya després de les eleccions

Rita Huybens

La llibertat d'expressió a la Xina: un joc poc olímpic

Maria Prandi

Una proposta de cinema iranià

Isabel Ruíz

- 2 Des de la junta...
Carmel Montllor
- 3 Tortura i maltractaments. En països democràtics, també?
Sabina Puig
- 6 Retalls de premsa
- 7 Àfrica
El futur de Kenya després de les eleccions
Rita Huybens
- 10 Àsia
La llibertat d'expressió a la Xina: un joc poc olímpic
Maria Prandi
- 12 Cinema
Una proposta de cinema iranià
Isabel Ruíz
- 14 Biblioteca
Bibliografia destacada
- 15 Activitats de la Lliga i informacions diverses
- 16 Concurs de contraportades

Revista Papers

Edita	<i>Lliga dels Drets dels Pobles</i>
Tiratge	<i>1.500 exemplars</i>
Data d'edició	<i>Maig del 2008</i>
Dipòsit Legal	<i>B-23019-2007</i>
Consell de redacció	<i>Isabel Ruíz (coordinadora del consell de redacció), Begoña Basterretxea, Carme Ferrer, Rita Huybens, Albert Roig i Xavi Zulet.</i>

Revista quadrimestral

Disseny i impressió	<i>Impremta Ditifet</i>
Revisió lingüística	<i>Consorci per a la Normalització Lingüística</i>

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça	<i>Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 SABADELL</i>
Adreça Postal	<i>Apartat de Correus 2045 08208 SABADELL</i>
Telèfon	<i>93 723 71 02</i>
Fax	<i>93 168 58 71</i>
Web	<i>www.dretsdelspobles.org</i>
Adreça electrònica	<i>info@dretsdelspobles.org</i>
Horari d'atenció al públic	<i>De dilluns a divendres de 17 a 21 h.</i>

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, pobles indígenes, món àrab i musulmà... on trobareu informació alternativa a la dominant. Podeu consultar el fons bibliogràfic al nostre web. L'horari de consulta de la biblioteca és de dilluns a divendres de 17 a 21 h.

La Lliga dels Drets del Poble no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista. Respectem la llengua original en el que s'han escrit.

La Lliga dels Drets del Poble agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Amb el suport de:

Fotografia de portada:

Camp de concentració Struthof - Natzweiler, únic camp de concentració de la Segona Guerra Mundial construït a França, i el primer en ser descobert pels aliats a finals de 1944. Autor: Gabriel Amdur

La dissolució de la Fundació Sabadell Solidari

Carmel Montllor

El passat mes de febrer es va aprovar la dissolució de la Fundació Sabadell Solidari, culminant així un llarg procés d'implicació ciutadana i de reflexió col·lectiva, que no ha estat possible continuar davant de la decisió unilateral de l'equip de govern de l'Ajuntament de Sabadell de crear un Consell Municipal de Solidaritat.

Un Consell Municipal de Solidaritat és quelcom positiu per a una ciutat preocupada pels problemes de la globalització, perquè facilita la participació i l'adopció de polítiques conjuntes, si bé sempre la decisió final està en mans del poder polític corresponent, ja que es tracta d'un òrgan consultiu.

A Sabadell havíem superat aquesta fase i disposàvem des de feia anys de la Fundació Sabadell Solidari com a organisme de participació democràtica, creat per acord de l'Ajuntament i la societat civil per coordinar, gestionar i potenciar el treball relacionat amb la cooperació internacional i la solidaritat envers els països empobrits. La Fundació representava un model de participació conjunta força avançat, basat en el diàleg i la presa de decisions en condicions d'igualtat.

Davant la impossibilitat de continuar amb aquest model i argumentant que no té cap sentit que a Sabadell existeixin dues institucions, el Consell i la Fundació, amb els mateixos objectius i finalitats, la Fundació va aprovar la seva dissolució per majoria qualificada (14 vots a favor, 4 abstencions i 3 vots no emesos).

A les entitats de la ciutat ara ens toca treballar en el marc del Consell Municipal de Solidaritat i així ho farem de forma constructiva i positiva. No obstant, cal esperar que els esdeveniments polítics i la pròpia implicació ciutadana facin possible en el futur la recuperació de models participatius, com el que ha representat la Fundació Sabadell Solidari.

No voldria acabar aquest escrit sense recordar el que deia un estudi de la Universitat Autònoma de Barcelona en relació amb la Fundació:

Per concloure suggereixo interpretar l'adopció de la forma jurídica de la Fundació com un acte d'apoderament (empowerment) simbòlic de les ONG locals. En donar aquest pas les entitats manifesten la seva fortalesa i independència davant la ciutadania i els poders municipals. Evidencien l'assoliment d'un alt grau de maduresa política i de responsabilitat social.

Aquest text explica en gran part el que ha representat per a tots nosaltres la Fundació Sabadell Solidari.

Tortura i maltractaments. En països democràtics, també?

Sabina Puig

Col·laboradora de Justícia i Pau

El passat 8 de març el president dels Estats Units, el Sr. George Bush, va vetar una norma aprovada pel Congrés del país que limitava les tècniques que es podien utilitzar en els interrogatoris. El projecte de llei prohibia pràctiques tan esgarrifoses com l'asfíxia simulada dels presos, el waterboarding, consistent a tirar aigua per sobre el cap d'una persona de tal manera que li provoques sensació d'ofegament. Aquesta i altres tècniques d'interrogatori que la CIA i l'FBI podran seguir utilitzant, han estat definides com a tractes cruels, inhumans i degradants o fins i tot de tortura per molts organismes de drets humans.

Més enllà de tornar a posar en evidència la ja coneguda sensibilitat del president Bush pel respecte de la dignitat humana, aquest nou incident és il·lustratiu de l'afebliment d'una convicció ferma i del menyspreu d'un principi bàsic del dret internacional per part de la potència mundial més poderosa del moment: la prohibició absoluta de la tortura i els maltractaments. Quan aquesta potència mundial s'autoproclama model de democràcia i de defensa de les llibertats fonamentals, l'essència dels drets humans està en perill.

El dret de no ser sotmès a tortura ni a tractes o penes cruels, inhumans o degradants és un dret que no es pot derogar sota cap circumstància i que comporta obligacions específiques per als estats. La prohibició absoluta de la tortura és un principi del dret internacional consuetudinari i convencional. La

Convenció contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants és un dels tractats internacionals amb més ratificacions. Tanmateix se segueix violant, d'alguna manera o altra, en pràcticament tots els països del món, especialment en règims dictatorials, però també

en democràcies. Sí, la tortura i els maltractaments també es produeixen en les democràcies liberals, grans impulsores i defensores de la Declaració Universal de Drets Humans. S'hi produeixen en menor mesura i amb més pudor, certament, però s'hi produeixen. ►

Diverses ONG han denunciat casos d'abusos per part de les forces de seguretat de diferents països

Per no anar més lluny, en el seu últim informe la Coordinadora per a la Prevenció de la Tortura, recull 610 denúncies de maltractaments a tot l'Estat espanyol durant el 2006¹. Altres ONG internacionals de defensa dels drets humans també han denunciat casos d'abusos per part de les forces de seguretat del país així com la falta de mesures eficaces per prevenir aquests abusos i no deixar espai per a la impunitat².

El mateix relator especial de les Nacions Unides contra la tortura va afirmar, després de la seva visita a Espanya l'any 2003, que si bé la tortura i els maltractaments no eren una pràctica regular, els casos eren "més que esporàdics"³. Altres mecanismes internacionals, com el Comitè contra la Tortura⁴, el Comitè de Drets Humans⁵ de les Nacions Unides i el Comitè per a la Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa⁶ han cridat l'atenció de les autoritats espanyoles sobre casos de tortura

i maltractaments i sobre certs punts de la normativa interna que n'afavoreixen l'existència.

Però l'Estat espanyol no és l'únic estat europeu sobre el qual han caigut crítiques per part d'ONG i mecanismes internacionals de drets humans. Només caldria fixar-nos en el treball realitzat pel Comitè per a la Prevenció de la Tortura, creat l'any 1987 en el marc del Consell d'Europa i en virtut de la Convenció Europea per a la Prevenció de la Tortura. A través de visites periòdiques o *ad hoc*, el Comitè examina el tracte que reben totes les persones privades de llibertat⁷ amb l'objectiu d'enfortir la protecció d'aquestes persones contra possibles actes de tortura o maltractaments. Una lectura dels seus informes permet fer-se una idea objectiva de l'extensió dels abusos i excessos de força per part de les forces de seguretat a Europa i dels canvis normatius i socials necessaris per eradicar aquesta pràctica.

Aquests mateixos informes reflecteixen també aspectes més positius. Val a dir que molts estats ja han pres mesures per prohibir i castigar la tortura i els maltractaments, i oferir una reparació adequada a les víctimes. Però encara som lluny d'arribar a una protecció absoluta contra els abusos. Si bé es fan passos positius en determinades qüestions (més formació dels cossos de seguretat, advocats, jutges i metges forenses, adaptació de la normativa interna a les directrius internacionals, etc.) s'està minvant la força d'altres garanties contra la tortura i els maltractaments, especialment en el control afer-

1 La Coordinadora per a la Prevenció de la Tortura és una plataforma de més de 40 entitats de l'Estat espanyol que treballen per la defensa dels drets humans. Per a més informació i consulta dels informes, veure: www.prevenciontortura.org.

2 Veure, per exemple, Amnistia Internacional, España: Sal en la herida, la impunidad efectiva de los agentes de policía en casos de tortura y otros malos tratos, novembre de 2007, disponible a www.amnesty.org.

3 Informe del relator especial sobre la qüestió de la tortura, Theo van Boven, E/CN. 4/2004/56/Add. 2, par. 58. Disponible a <http://www2.ohchr.org/english/issues/torture/rapporteur/>

4 Examen de los informes presentados por los Estados Partes en virtud del artículo 19 de la Convención. Conclusiones y recomendaciones del Comité contra la Tortura, España, CAT/C/CR/29/3, 23 de diciembre de 2002

5 Examen de los informes presentados por los Estados Partes en virtud del artículo 40 del Pacto. Conclusiones y recomendaciones del Comité de Derechos Humanos, España, CCPR/C/79/Add. 61, 3 d'abril de 1996

6 Veure els diferents informes del Comitè per a la Prevenció de la Tortura sobre Espanya a <http://www.cpt.coe.int/en/states/esp.htm>.

7 Segons estimacions del mateix Comitè per a la Prevenció de la Tortura, 2 milions de persones es troben privades de llibertat a Europa.

rissat de la immigració irregular i en la lluita contra el terrorisme.

En nom de la suposada amenaça que ens diuen que representa la immigració, els estats europeus no només estan dificultant el moviment internacional de persones que busquen condicions de vida més dignes, també estan enduint les polítiques de sol·licitud d'asil. D'aquesta manera s'està negant l'entrada als països europeus de persones que, si fossin retornades al seu país, correrien el risc de ser empresonades, torturades i, fins i tot executades.

En aquest context, el Comitè contra la Tortura de les Nacions Unides ha expressat preocupació per les dificultats amb què es topen els sol·licitants d'asil per fonamentar les seves demandes en diferents països europeus, fet que podria constituir una violació de l'article 3 de la Convenció contra la Tortura⁸. També ha expressat preocupació, en virtut de l'article 16 de la Convenció, pels períodes d'espera injustificadament llargs en els centres d'asil i els efectes psicològicament negatius d'aquestes esperes prolongades⁹. Les condicions de detenció en zones de trànsit o de detenció on es manté sota custòdia als immigrants abans de la seva deportació també ha estat objecte de preocupació¹⁰.

D'altra banda, amb el pretext de "l'amenaça terrorista" s'han pres mesures de control de seguretat que han suposat la suspensió de drets i l'adopció de mesures que afebleixen les garanties contra la tortura i altres tractes cruels, inhumans o degradants, com per exemple, l'allargament dels períodes de detenció incomunicada.

De manera més escandalosa, la lluita contra el terrorisme també ha donat lloc a pràctiques tan increïbles per part

Amb la suposada amenaça de la immigració, diversos països europeus estan negant sol·licituds d'asil a diverses persones en situació de risc en el seu país d'origen.

d'estats democràtics com la detenció en llocs secrets en condicions que constitueixen una violació de les normes bàsiques del dret internacional dels drets humans, el trasllat clandestí de persones i la rendició de detinguts a països on corren un risc real de ser torturats durant els interrogatoris.

A partir dels atemptats de l'11 de setembre, els Estats Units han encapçalat aquesta nova guerra contra el terror. Altres països –per citar-ne només alguns: l'Afganistan, l'Àrabia Saudita, Egipte, la Federació Russa, l'Iraq, el Marroc, Turquia, l'Uzbekistan o la Xina– han adoptat el mateix llenguatge que la gran potència i utilitzen la mateixa justificació per reprimir encara més la seva població.

En aquesta lluita contra el terror, els Estats Units compten també amb la complicitat d'estats europeus. Com ha denunciat Amnistia Internacional, Alemanya, Bòsnia i Hercegovina, Itàlia, Macedònia, el Regne Unit, Suècia i Turquia són alguns dels països europeus implicats d'alguna manera o altra en casos d'«entregues extraordinàries» en què persones han estat embarcades per la força en avions i sense el procediment legal adequat i traslladades a països on han estat torturades o «desaparegudes».¹¹

¹¹ Amnistia Internacional, Còmplices. El papel de Europa en las "entregas extraordinarias" de Estados Unidos, juny 2006, disponible a www.amnesty.org. Veure també: Human Rights Watch, Still at risk: Diplomatic assurances no safeguard against torture, abril 2006, Vol. 17 N. 3 (D), disponible a www.hrw.org.

En altres casos, el trasllat de persones sospitoses d'actes relacionats amb el terrorisme s'ha fet seguint els procediments legals de deportació. Molt recentment, el Tribunal Europeu de Drets Humans ha hagut de recordar que aquesta pràctica era contrària a la legislació internacional quan les persones corrien un risc de ser torturades o sotmeses a maltractaments després de la deportació¹².

La implicació dels estats que s'erigeixen com a garantia dels drets humans en abusos com aquests pot obrir una irreparable esclletxa en la prohibició absoluta de la tortura i els maltractaments. Una esclletxa que ens ha de fer sonar l'alarma i exigir als nostres governants, no només un respecte estricte dels principis i normes internacionals de protecció dels drets humans sinó també una condemna contundent de la tortura, sigui qui sigui qui la practiqui o justifiqui. És, al cap i a la fi, el mínim que es pot esperar dels estats democràtics: que garanteixin el dret a la integritat física i mental de tots els individus. ■

⁸ Per exemple: Examen de los informes presentados por los Estados Partes en virtud del artículo 19 de la Convención. Conclusiones y recomendaciones del Comité contra la Tortura, Países Bajos, CAT/C/NET/CO/4, 3 d'agost de 2007, par. 7

⁹ Per exemple: Examen de los informes presentados por los Estados Partes en virtud del artículo 19 de la Convención. Conclusiones y recomendaciones del Comité contra la Tortura, Dinamarca, CAT/C/DNK/CO/5, 10 de juliol de 2007, par. 17

¹⁰ Per exemple: Examen de los informes presentados por los Estados Partes en virtud del artículo 19 de la Convención. Conclusiones y recomendaciones del Comité contra la Tortura, Polonia, CAT/C/POL/CO/4, 16 de juliol de 2007, par. 13

¹² Cas Saadi v. Itàlia, 28 de febrer de 2008. Veure la sentència a <http://www.echr.coe.int/echr/>.

retalls de premsa

Bolivia, ¿en un punto de bifurcación?

Vista de lejos, la situación que vive Bolivia está muy próxima al caos. Por ejemplo: recientemente, la Corte Nacional Electoral decidió suspender los anunciados referendos tanto el de la nueva Constitución como los de autonomía de algunos departamentos. Pues bien, varias Cortes Electorales departamentales han decidido desoír la prohibición y seguir con la convocatoria. Y eso es, decimos, sólo un ejemplo.

“El problema en Bolivia es que, pese a tratarse de un proceso de reformas, en el marco de un sistema democrático, tanto el gobierno como la oposición actúan como si estuvieran frente a una revolución”. La frase fue pronunciada en La Paz por el asesor presidencial brasileño Marco Aurelio García, ante un grupo de periodistas inquietos por el devenir del proceso político boliviano. Y sintetiza algunas de las tensiones que vive este país andino-amazónico: mientras desde el gobierno liderado por Evo Morales se intenta imponer una nueva Constitución, forzando el actual marco institucional, pero con amplios apoyos entre los sectores tradicionalmente marginados, la derecha, con fuerte anclaje en el oriente y sur bolivianos, fomenta la resistencia civil, hace llamados a los militares que rayan la sedición y desafía con referendos para aprobar de facto nuevos estatutos autonómicos en los departamentos de Santa Cruz, Tarija, Beni y Pando. Ambos sectores apuestan a llevar a las urnas sus propuestas, en consultas desconocidas mutuamente que amenazan con profundizar la división –institucional y subjetiva– entre el occidente indígena y el oriente liberal-empresarial.

Dos imágenes sintetizan la “guerra de nervios” promovida a ambos lados de la frontera imaginaria que divide a Bolivia: mientras el gobierno denuncia a diario una conspiración de la que participarían la embajada de Estados Unidos y paramilitares colombianos, con base en Santa Cruz, desde la oposición se insiste –con la misma falta de pruebas– en el aterrizaje de aviones venezolanos en diferentes puntos del país “para descargar armas” o “trasladar militares” con la finalidad de imponer una “dictadura comunista” avalada por Hugo Chávez. ■

Pablo Stefanoni, *El Viejo Topo*, n. 243, abril, 2008

Brasil: La vida de las mujeres, destrozada por la crisis de seguridad pública

Las historias sobre violencia urbana en Brasil suelen girar en torno a jóvenes varones. Y aunque entre víctimas y agresores su número es siempre el más elevado, quedan invisibles las mujeres, que son quienes al final han de vivir, criar a los hijos e hijas y luchar por la justicia en los barrios marginados de las ciudades de Brasil.

Las ciudades brasileñas padecen desde hace mucho elevados índices de violencia criminal y policial. Algunas de las comunidades más pobres y vulnerables de Brasil están frecuentemente sometidas por organizaciones de narcotraficantes. La respuesta del gobierno ha sido una represión creciente y frontal mediante operaciones policiales que han puesto en su punto de mira no sólo a las bandas sino a comunidades enteras.

Entorno de violencia

Las mujeres de estas comunidades viven en un clima de inseguridad constante. Lejos de aportarles protección, la policía, policías varones, a menudo las someten a cacheos ilegales, así como a un lenguaje insultante y discriminatorio y a intimidaciones, especialmente cuando intentan interceder ante la fuerza policial para proteger a algún pariente. Las mujeres que luchan por conseguir justicia para sus hijos o esposos acaban en primera línea de fuego, expuestas a sufrir nuevas amenazas y hostigamiento. Esto es lo que una mujer le dijo a Amnistía Internacional: “No podemos seguir viviendo así. Vivimos con miedo.” Las mujeres viven también expuestas a los designios de los señores de la droga y los jefes de las bandas, que dispensan castigos y protección y utilizan a las mujeres como trofeos o como objetos de intercambio en sus negociaciones. En el narcotráfico se van viendo implicadas un creciente número de mujeres. Muchas de ellas acaban en el sistema penitenciario brasileño, caracterizado por el hacinamiento y las condiciones de insalubridad, y siendo objeto de abusos físicos y psicológicos y, en algunos casos, violadas.

Impacto

Las repercusiones de la delincuencia y la violencia se hacen sentir en comunidades enteras, menoscabando considerablemente la prestación de servicios básicos, como la atención a la salud y la educación. Si, en una comunidad, las clínicas están dentro del territorio de una banda rival, las mujeres pueden verse obligadas a recorrer kilómetros para ir al médico. Los servicios de maternidad, las guarderías infantiles y las escuelas pueden estar mucho tiempo cerrados debido a operaciones de la policía o a la violencia criminal. Los trabajadores de la salud y los profesores no se atreven a veces a trabajar en estas barriadas asoladas por la delincuencia. ■

Amnistía Internacional, www.amnesty.org, 17 d'abril de 2008

El futur de Kenya després de les eleccions

Rita Huybens

Lliga dels Drets dels Pobles

Quan dos elefants es barallen a la sabana, només se'n ressent l'herba.

Proverbi kikuiu

El passat 12 d'abril el president de Kenya, Mwai Kibaki, va anunciar la formació d'un govern de coalició, amb el líder de l'oposició Raila Odinga com a primer ministre, que hauria de posar fi a la greu crisi que ha viscut el país, la pitjor des de la independència, l'any 1963. El conflicte ha causat la mort de més de 1.500 persones i l'expulsió de les seves cases de 600.000 persones, segons la BBC.

El nou govern és el resultat de mesos de negociacions i nombroses pressions

i mediacions internacionals després de les polèmiques eleccions presidencials del 27 de desembre. El dubtós escrutini i el posterior resultat oficial van conduir el líder de l'oposició, Odinga, i els observadors internacionals, a denunciar la utilització fraudulenta dels resultats.

La Comissió Nacional de Kenya dels Drets Humans (KNHRC) –creada pel Parlament l'any 2002– afirma que els 365.622 vots reconeguts com a sospitosos a favor de Kibaki (la diferència de vots entre Kibaki i Odinga era de 231.620 vots) són suficients per parlar de manipulació clara dels resultats. Però Kibaki ja havia expressat les seves intencions fraudulentas abans de les eleccions: va aprovar una reforma administrativa multiplicant els col·legis electorals, considerats favorables, i va substituir bona part dels membres de la Comissió Electoral de Kenya (ECK).

La campanya electoral va ser tensa entre els dos candidats principals, i va estar marcada per la corrupció en l'obtenció de recursos i la compra de vots –segons publica l'ECK. Cal assenyalar també que tant Kibaki com Odinga gaudeixen d'una impunitat assegurada.

Els motius reals del conflicte

Per tant, la victòria de Kibaki –considerada frau– va ser el detonant de la violència de les setmanes següents a les eleccions, i va visualitzar la veritable cara del conflicte: l'oposició entre una elit política i econòmica, que neda en l'abundància, i la majoria de kenyans que malviuen en condicions infrahumanes.

Arran dels esdeveniments violents i dels enfrontaments mortals, els mitjans de comunicació han donat a conèixer la situació de la població que viu a les ►

regions i barriades més empobrides del país (els *slum*), i atribueixen la violència a les rivalitats entre les ètnies que hi viuen. Però realment, el motiu del seu alçament és contra l'opressió econòmica i social que fa massa temps que pateixen. Kenya ocupa el desè lloc en el rànquing mundial de països amb més grans desigualtats entre la seva població.

Tot i la certa espontaneïtat en la reacció violenta, i la brutal repressió de la policia, segons diferents fonts estrangeres i nacionals, s'informa que, sobretot a la Vall del Rift, una part de la violència va ser organitzada des de grups armats (els Mungiki són un d'aquests).

Amb la intervenció de les Nacions Unides, a partir de finals de gener, i com a fruit de les negociacions entre les parts implicades en el conflicte, es va acordar un pla de pau que va néixer fràgil però amb bones intencions. Es van pactar quatre reivindicacions clau: la fi de la violència, fer front a la situació humanitària, resoldre la crisi política i abordar les injustícies històriques i de la distribució de les terres.

Serà molt difícil, però, desenvolupar els mecanismes per donar compliment al pla acordat. La violència política sobre la qual s'han assentat les bases de funcionament del país fàcilment es reproduiran en els futurs governs. Des de fa molts anys, a Kenya, les condicions de vida de la societat han estat denigrants. Els governs han menyspreat la població, i les injustícies socials, econòmiques i culturals han alimentat l'odi i la venjança entre les diferents comunitats del país. Per entendre el que està passant convé conèixer una mica el procés de constitució del país.

Les riqueses de Kenya

Kenya, amb 34 milions d'habitants i una esperança de vida de 48 anys, és un país amb una riquesa natural i cultural impressionant. En els darrers anys ha viscut un ràpid creixement econòmic, a causa del turisme, i també de l'exportació de productes agrícoles. Per exemple, el 39% de les flors naturals que es venen a Europa provenen de Kenya. El país rep més d'un milió de visitants

l'any, i el 2007 va tenir un creixement econòmic del 6%.

Durant el mandat del president Kibaki l'economia va anar creixent a bon ritme i, el 2002, Kibaki va prometre una devolució econòmica a la població més pobre, però la majoria dels kenyans no van notar els beneficis d'aquesta millora econòmica del seu país. La bretxa entra la minoria, cada vegada més poderosa i rica, i la immensa majoria de la població pobre (més de la meitat viu amb menys de dos dòlars al dia) és cada vegada més gran.

Aquestes xifres de certa bonança econòmica, van tapar la corrupció de la classe dirigent i també el fràgil equilibri polític entre les diferents ètnies. Per entendre millor la situació actual, cal recordar la seva història, similar a molt països colonitzats en el seu moment per països europeus.

La història ens mostra que la riquesa natural dels països africans potencia la corrupció, i augmenta els diners disponibles per a controlar i dominar el govern. Això garanteix la possibilitat de convertir el diner del país en diner propi. Si no és petroli, és or. O diamants, o qualsevol altra matèria primera que necessita la resta del món i que Àfrica exporta. Normalment el paper de descobrir, explotar i exportar aquestes riqueses naturals –i capturar el més gran marge de benefici– correspon a empreses estrangeres. En massa parts d'Àfrica, el poder es concentra en una elit postcolonial que es comporta de manera brutalment colonial amb els pobres del seu propi país.

El model polític kenyà, igual que passa en d'altres països africans, actua al marge de la societat civil, i reparteix poder i diners en base de les fidelitats tribals. Kenya compta amb més de 80 grups ètnics diferents. Abans de l'arribada dels colonitzadors europeus el 1895, aquests grups vivien en regnes independents. Després, sota la protecció de la Gran Bretanya, van ser agrupats en el Protectorat del l'Est de l'Àfrica, i el 1919 es van convertir en la colònia britànica de Kenya.

El poble kikuiu és l'ètnia més nombro-

sa, i els segueixen els luhyas, els luos, els kambes, els kisi, els massais, entre d'altres. Cada un d'aquests pobles té la seva pròpia llengua, i a més coneixen les dues llengües oficials del país, el suahili (idioma nacional) i l'anglès.

Corrupció, pobresa i marginació

El 2005 hi va haver una crisi alimentària important (sequera i, conseqüentment, falta de collites). Hi va haver molts desplaçaments interns de població, i es van organitzar protestes en contra de la corrupció i en contra dels líders polítics.

La falta de resposta per part del govern a les situacions de crisi, a la mala distribució de les terres, i al descontentament polític, entre d'altres elements, van provocar el desplaçament de moltes persones des de les zones rurals cap als suburbis de les ciutats. Es van crear grans guetos, els *slums*, al voltant de Nairobi que, en l'actualitat, té una població estimada d'uns 4 milions d'habitants.

L'*slum* de Kibera (arbreda, en suahili) és un exemple de la més gran misèria humana. És un dels barris empobrits més

La densitat de població del barri de Kibera és de 4.000 persones per hectàrea. Tot i pertànyer a la capital, les inversions són nul·les pel que fa al sanejament, a les xarxes elèctriques, etc.

grans de l'Àfrica, amb una població de prop d'1 milió d'habitants, i dels quals, només 150.000 estan empadronats en el mateix territori. Això significa que en les eleccions del 2007 només va poder votar un 15% de la població, ja que la resta no tenia capacitat econòmica per marxar a votar als seus pobles, on estan empadronats.

A principis del segle XX Kibera era un reserva militar britànica on vivien 600 persones. Va ser cedida al Consell Municipal de Nairobi i es va anar poblant de diferents grups ètnics a la recerca d'una vida millor. L'any 1980 tenia 62.000 habitants, i el 1998 en tenia 500.000. En l'actualitat la densitat de població de Kibera és de 4.000 persones per hectàrea. Tot i pertànyer a la capital de Kenya, el barri apareix en els mapes com una taca sense forma concreta, i està exclòs de les inversions públiques, dels pressupostos municipals, de les xarxes elèctriques i de sanejament.

Tot i la situació descrita, i els molts problemes estructurals i les grans injustícies del país, cal destacar un esdeveni-

ment molt important pel país, i és que l'any 2004 Wangari Maathai, ecologista kenyana, va ser la primera dona africana a guanyar el Premi Nobel de la Pau. Li varen concedir per la seva lluita per la recuperació de l'entorn natural i per la seva contribució al desenvolupament sostenible, a la democràcia i a la pau.

La construcció del futur

Des de la seva independència, la política de Kenya va ser dirigida per unes quantes persones i famílies. No hi va haver un procés democràtic continu, i per tant la societat civil no va poder-se implicar en la seva construcció. Hi va haver una corrupció incontrolada, coneguda i sovint recolzada pel silenci de molts països enriquits.

Per la resta del món, els esdeveniments a Kenya van arribar amb una certa sorpresa, ja que es considera Kenya com un oasi d'estabilitat, amb uns ingressos turístics creixents, però estratègicament és un país important: ha acollit diversos processos de pau de la regió, i moltes organitzacions humanitàries hi tenen la seva seu.

Segons el periodista kenyà John Githongo (en l'actualitat viu exiliat a Anglaterra a causa de les amenaces rebudes al seu país), la política ha causat la violència, i aquesta violència ha penetrat més profundament en l'ètnicitat polititzada, però la política se situa en un lloc preferencial. Avui en dia l'ètnicitat a Kenya significa una relació polititzada entre els partits polítics, es tracta d'una identitat arrasadora basada en la injustícia, un sentit de ser tractat de manera errònia, de ser assetjat.

Per construir el futur caldrà partir del diàleg entre les dues principals forces polítiques del país. Tot i això, no serà suficient que hi hagi un acord entre aquests: han d'impulsar un canvi social i han de treballar per reduir la pobresa dels seus conciutadans. Aquest és un pas imprescindible per evitar que en un futur es generin nous conflictes. És durant els períodes de transició democràtica que els riscos de tensions violentes són els més grans. Sobretot en un context de mundialització accelerat, exigint adaptacions molt ràpides. ■

La llibertat d'expressió a la Xina: un joc poc olímpic

María Prandi

Programa de Drets Humans
Escola de Cultura de Pau (UAB)

Fa molts pocs dies que el govern xinès va aixecar el bloqueig al web de la BBC després d'impedir durant anys que els internautes xinesos es connectessin a aquesta font d'informació de reconegut prestigi internacional que aquests dies oferia imatges i filmacions sobre la repressió de les autoritats xineses al Tibet.

La llibertat d'expressió és un dret humà d'importància cabdal ja que és el dret que permet la defensa, el gaudi i la promoció d'altres drets reprimits. És per aquesta raó també que aquest és un dels drets més controlats i reprimits per estats repressors com ara la Xina. És un dret que està molt vinculat a molts altres com són per exemple la llibertat de pensament, de consciència o de religió, i a vegades és difícil deslligar-ho d'altres manifestacions de violacions de drets humans.

El dret a la llibertat d'expressió està recollit en nombrosos tractats internacionals i regionals vinculants per als estats que en formen part. La Declaració Universal de Drets Humans, que aquest any 2008 compleix el seu 60è aniversari, el defineix en el seu article 19 com un dret amb tres components: a) el dret a la llibertat d'expressió i d'opinió, és a dir el dret a respectar l'opinió de qualsevol persona, b) el dret a rebre informació i opinions i c) el dret a difondre-les per qualsevol tipus de mitjà (amb les úniques limitacions de preservar la llei, les 'llibertats dels altres' i les 'justes exigències morals' de tot estat democràtic. Segons aquest article, doncs, tothom té dret a buscar, rebre i difondre informació i opinions sense ingerències, tot i que a la pràctica els textos legals de molts països incorporen límits per frenar, per exemple, la

incitació a la violència, la calúmnia o la difamació, per exemple.

La Xina, que no ha ratificat encara el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de Nacions Unides, tot i que s'hi va comprometre fa un parell d'anys en ser inclosa com a membre del Consell de Drets Humans de Nacions Unides i que per tant no està sotmesa als pocs mecanismes de control que pot exercir Nacions Unides en relació amb aquest instrument, és un clar exemple de país que oprimeix aquest dret en les seves tres vessants.

Per una banda, la comunitat internacional ha estat testimoni en les darreres setmanes de la brutal repressió de les autoritats xineses al Tibet, però aquesta repressió de la llibertat d'expressió i d'opinió s'exerceix al país asiàtic en molts altres àmbits que tenen a veure, per exemple, amb la persecució al grup religiós budista Falun Gong, prohibit per Beijing el 1999 i perseguit des de llavors per les autoritats o les mesures

repressores del govern de Sin-Kiang contra la comunitat uigur.

Pel que fa a la repressió a la regió autònoma del Tibet, tot i que aquesta ha estat especialment virulenta en els darrers dies, ja durant tot l'any 2007 nombrosos monjos i monges budistes havien estat detinguts i empresonats per expressar les seves opinions. En aquest sentit, l'organització Reporters Sense Fronteres (RSF) ha denunciat recentment les mesures adoptades per les autoritats de Beijing que impedeixen la cobertura de les manifestacions i fins i tot l'aproximació de periodistes estrangers a zones properes al Tibet des de mitjans de març. Aquesta decisió de tancar el Tibet a la premsa, malgrat la 'visita guiada' de tres dies per a periodistes estrangers del 26 de març, contradiu clarament les regles per als mitjans de comunicació estrangers adoptades el gener de 2007 amb vistes als Jocs Olímpics que estipulen que "es garantirà la llibertat als periodistes estrangers en les seves activitats professionals".

Un altre factor rellevant a la Xina és la repressió sistemàtica a advocats o defensors dels drets humans que són perseguits, detinguts arbitràriament o posats sota vigilància domiciliària. Els defensors i defensores de drets humans són persones o grups de persones que promouen els drets humans per mitjans pacífics. Com diu Amnistia Internacional “viuen de la llibertat d'expressió i alhora l'alimenten”. Però segons dades del darrer informe d'aquesta organització en el 2007 s'ha intensificat en particular la repressió del govern contra periodistes, escriptors i cibernetes i fins i tot s'han tancat diaris i revistes molt populars al país i s'han detingut nombrosos periodistes per haver informat sobre qüestions que tenien a veure amb els drets i les llibertats de les persones.

Per altra banda la Xina, que és el país amb la comunitat d'internautes més gran del món (més de 220 milions), és també un dels que més censura exerceix a la xarxa. Centenars de llocs web internacionals continuen estant bloquejats i milers de llocs webs xinesos han estat tancats en una acció del govern destinada a reforçar els sistemes de bloqueig, filtració i vigilància del flux d'informació. Aquests fets han posat en una situació 'delicada' les empreses del sector de la informació acusades de col·laborar amb el règim xinès en la repressió del dret a la llibertat d'expressió i en altres violacions de drets humans.

Un clar exemple, n'és Yahoo! El novembre de 2007 aquesta empresa va haver d'indemnitzar els dos 'ciberdissidents' xinesos empresonats després que la seva filial de Hong Kong facilités dades confidencials sobre els seus correus electrònics (les adreces IP) a les autoritats de Beijing. Quan els seus familiars van denunciar el gegant d'Internet davant d'un tribunal de San Francisco per col·laborar en la tortura i en les violacions als drets humans d'aquestes dues persones, es va arribar a un acord civil segons el qual el president del grup, Jerry Yang, i el vicepresident, Michael Callahan, van haver també de donar explicacions sobre aquest cas en una compareixença al Congrés dels Estats Units. El periodista Shi Tao havia

estat condemnat l'abril de 2005 a deu anys de presó per difondre 'secrets d'estat' i per haver publicat a Internet que el govern xinès prohibia als mitjans commemorar l'aniversari de la repressió de Tiananmen al 1989. Prèviament l'empresa havia criticat en un comunicat que la seva filial xinesa havia obedit a una petició legal i que no podien assumir responsabilitats per “actes independents del govern xinès”. En tot cas, i segons dades de Reporters Sense Fronteres (RSF), la Xina és el país del món amb més persones empresonades per criticar el règim comunista a través d'Internet (52 d'un total de 68 a tot el món). Aquesta mateixa organització és la que està duent a terme una crida per al boicot de la Cerimònia d'Inauguració dels Jocs Olímpics que s'iniciaran el proper 8 d'agost argumentant que el Departament de Publicitat (antic Departament de Propaganda) imposa una sistemàtica censura sobre molts temes que tenen a veure amb drets humans o llibertats a través de lleis autoritàries que acusen periodistes o 'ciberdissidents' de 'subversió', 'difusió de secrets d'estat' o 'd'espionatge', segons les autoritats xineses.

L'Assemblea General de les Nacions Unides va manifestar en celebrar el Dia Mundial de la Llibertat de Premsa el 2 de maig de 1997, que “la llibertat d'expressió no és una concessió gentil de les autoritats, governs o conglomeracions de mitjans, és un dret inalienable dels pobles”. Per la seva banda, la jurisprudència dictada pels sistemes internacionals de protecció dels drets humans ofereix un marc ideal per a comprendre els estàndards de respecte i garantia a la protecció de la llibertat d'expressió. En aquest context és la Convenció Americana de Drets Humans la que perfila garanties més generoses per a reduir al mínim les restriccions a la lliure circulació d'idees i opinions i diverses organitzacions socials i internacionals han treballat activament en aquest continent per a la seva promoció. Finalment, el sistema europeu a través de la seva Cort, així com el sistema universal, per mitjà del relator sobre Llibertat d'opinió i d'Expressió i el Comitè de Drets

Humans han realitzat diverses aportacions que nodreixen la doctrina sobre les garanties a aquest dret.

Ara només queda entrar un cop més en el debat de si els Jocs Olímpics poden ser o no un 'revulsiu' per a la millora dels drets humans a la Xina. Els esdeveniments del Tibet ens estan mostrant aquests dies la cara més violenta i repressora de la Xina que culmina però també amb un llarg període d'indiferència històrica (i moralment contestable) de la comunitat internacional respecte als tibetans. No seria, per tant, estrany que la manca de recolzament de la comunitat internacional al moviment tibetà aquestes darreres setmanes donés el cop de gràcia definitiu a les seves reivindicacions.

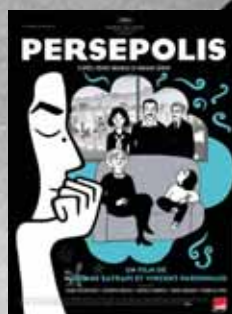
En la societat de la informació hem de parlar, per tant, de responsabilitats compartides dels estats, de les empreses i de totes aquelles persones que participin en més o menys implicació de la 'festa' olímpica. Perquè la pregunta de fons no és si els Jocs Olímpics canviaran alguna cosa sinó en quins àmbits i, sobretot com, aquest esdeveniment hauria pogut conduir a alguns avenços si la comunitat internacional hagués posat una mica més d'interès en aquest tema en un moment de possible inflació. I és que la divisió de la comunitat internacional respecte a qüestions cabdals de drets humans, com ara el Tibet a la Xina, no fa més que demostrar una altra vegada la seva debilitat i supeditació a altres interessos. Les discussions i les posicions divergents paleses aquests dies al Parlament Europeu no fan més que corroborar-ho. El Regne Unit rebutja qualsevol tipus de boicot als Jocs mentre que França o Bèlgica deixen una porta mig oberta a aquesta possibilitat.

En tot cas caldrà esperar i veure quins són els esdeveniments que acompanyaran aquests Jocs que seran retransmesos sense cap dubte per centenars de periodistes mitjançant les darreres novetats tecnològiques mentre la Xina continua tenint el rècord mundial d'aplicació de la pena de mort en el seu expedient de drets humans amb 1.010 execucions tan sols per a l'any 2007 (fonts oficials parlen de 10.000). ■

Una proposta de cinema iranià

Isabel Ruíz

Membre de la Lliga dels Drets dels Pobles

La projecció de *Persèpolis* al passat festival de Cannes va aixecar les protestes del govern iranià perquè, en la seva opinió, és una manifestació d'«islamofòbia». D'altra banda, la cinta tot just acaba de ser prohibida per les autoritats libaneses per por d'ofendre els sector islamistes més radicals, especialment Hezbollah.

El fet posa en evidència les dificultats que té el cinema, com a manifestació artística, per desenvolupar-se amb normalitat en determinats països on la llibertat d'expressió està fortament limitada. Mentre que l'anterior primer ministre Khatami comptava amb el suport dels professionals del cinema, l'arribada al poder de Mahmud Ahmadinejad l'agost del 2005 ha portat el país cap a un enduriment de la posició islàmica, i una de les conseqüències més visibles ha estat el tancament de més de cinquanta diaris i revistes.

El cinema iranià de finals dels vuitanta va ser rebut a Occident com una proposta original, innovadora i creativa. I va guanyar de seguida els primers llocs en els festivals més importants. Les seves característiques es poden resumir en un llenguatge visual poètic, un temps narratiu lent, la reducció de l'anècdota a la mínima expressió, l'interès per reflectir el món i el paisatge i la incorporació d'actors no professionals.

El gran mestre Abbas Kiarostami és l'autor d'un seguit de títols que tots tenim presents: *A través de los olivos*, *El sabor de las cerezas* o *El viento nos llevará*. No és de Kiarostami, però, de qui volem parlar avui, sinó d'altres cineastes que amb molt d'esforç, i en ocasions superant moltes dificultats, ens acosten a una realitat desconeguda a Occident.

I tornem a *Persèpolis*. Què té, que la fa tan susceptible d'ofendre l'islam? Es tracta d'un film d'animació, basat en el còmic autobiogràfic de Marjane Satrapi, un gran èxit editorial. Satrapi

l'ha codirigida amb Vincent Paronnaud. Tracta la història recent a l'Iran, des que el xa va arribar al poder fins a la revolució islàmica el 1979 i la guerra amb Iraq (1980-1988), des de la perspectiva d'una nena –més tard una jove– que viu en primera persona la difícil situació de les dones sota les convencions islàmiques, l'experiència del desarrelament a causa de l'exili, el xoc cultural, l'acceptació de les arrels pròpies i, finalment, la solitud. La lectura política és clara: el govern del xa imposat pels anglesos era execrable. La família de Marjane ja n'havia patit represàlies, per la seva oposició al règim. Ara la revolució dels islamistes de 1979 es veu amb esperança, fins que comença a mostrar el seu veritable rostre, tot imposant la llei religiosa a la vida quotidiana de la gent. Entre àcida i naïf, Samira parla d'un país de cultura milenària que ja tenia història quan l'islam va néixer. I en fa tota una reivindicació.

Samira Makhmalbaf és una jove directora (va néixer el 1980), filla del realitzador Mohsen Makhmalbaf, avalada ja per una obra que la reconeix com alguna cosa més que una promesa.

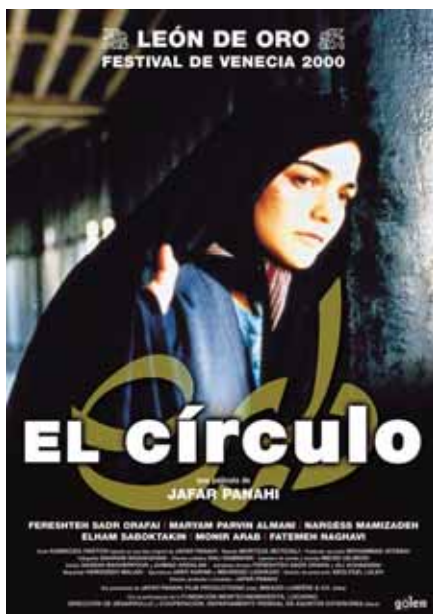
Es va donar a conèixer amb *La manzana* (1998), pel·lícula a mig camí entre el documental i la ficció, ja que narra una història real i està representada pels seus veritables protagonistes. Les bessones Zahra i Massoumeh Naderi van viure recloses pel seu pare fins als onze anys en una casa d'un barri pobre de Teheran. La mare és cega, i el pare al·lega uns costums tradicionals per defensar-se. Gràcies a la denúncia dels veïns les autoritats hi

intervenien i la notícia salta a la premsa. Les nenes miren il·lusionades el món que s'obre davant d'elles, i ho han d'aprendre tot.

Malgrat tot, les dificultats per rodar al seu país han portat Samira a situar les trames als països veïns. Així, la pel·lícula *A las cinco de la tarde* (2003), amb un títol d'homenatge a Federico García Lorca, transcorre a l'Afganistan posterior a la caiguda del règim talibà. Les escoles femenines s'han reobert, però no sembla que ara la vida sigui més fàcil per a les noies o per a la gent en general. El burca continua sent una presó i la penúria econòmica dificulta la subsistència. La protagonista, amb una gran ingenuïtat però també una gran decisió, aspira a ser presidenta del seu país, i es pregunta quantes dones hi ha en càrrecs importants arreu del món. La resposta és molt poques, malgrat la llibertat de què gaudeixen en d'altres països.

La directora ha col·laborat en el film col·lectiu *11'09'01*, en el qual onze directors de diferents països (entre els quals Ken Loach, Danis Tanovic, Sean Penn i Alejandro Gonzalez Iñárritu) reflexionen sobre els esdeveniments de l'11 de setembre de 2001 a Nova York, en un curtmetratge que té una durada simbòlica, 11 minuts, 9 segons i una imatge.

Un professor demana als seus alumnes –uns nens i nenes afganesos refugiats a l'Iran– un silenci en record de les víctimes de l'atemptat. És conscient, però, de la dificultat que les criatures entenguin l'esdeveniment i els porta al costat

d'un forn molt alt on es couen uns maons. Per la xemeneia surt un fum negre que s'enlaira cap al cel: "la torre de Nova York -els diu- és una cosa semblant a aquest forn."

Les ires integristes persegueixen Samira Makhmalbaf, que acaba de sortir indemne d'un atemptat durant un rodatge a Sarepol, petita població afganesa al nord del país.

També les dificultats per rodar a l'Iran han portat Hana Makhmalbaf, germana petita de Samira, a rodar a l'Afganistan *Buda explotó de vergüenza*, que s'exhibeix actualment a Barcelona. Al peu on hi havia les estàtues que van ser destruïdes pels talibans l'any 2001 s'apleguen centenars de famílies. Baktay, la protagonista, és una nena de sis anys que vol anar a escola per aprendre a llegir. Però es troba amb una societat violenta que li barra el pas representada per uns nens que l'assetgen i li criden "les nenes no han d'anar a l'escola."

Totes dues germanes són una bona prova de com es pot fer cinema d'alta qualitat amb uns mitjans molt limitats.

Per la seva banda, Jafar Panahi (nascut l'any 1960) pertany a la generació d'autors formats a l'escola d'Abbas Kiarostami. *El círculo* (2000) es basa en una notícia publicada a la secció de successos: una dona se suïcida després de matar les dues filles. El títol vol representar la idea de cercle tancat del qual és impossible sortir-se'n. Les protagonistes són dones que han d'enfrontar-se (i ho fan amb coratge i valentia) a una societat

que exerceix contra elles la discriminació més brutal. Va ser rodada amb permís de la censura, però no ha estat projectada al país. Gràcies al suport de la premsa va poder ser presentada al Festival de Venècia en què guanyà el Lleó d'Or.

Menys fosca, però igualment terrible en la realitat que descriu, *Offside* (*Fuera de juego*) és també una pel·lícula coral. Diverses noies entren a l'estadi de futbol vestides de noi perquè les dones hi tenen prohibit l'accés. En efecte, des de 1979 les aficionades iranianes no poden entrar als camps de futbol. L'any 1994 les autoritats permeteren l'entrada de cinc-centes dones a un partit del campionat juvenil d'Àsia, la qual cosa aixecà una gran polèmica a la premsa més conservadora, de tal manera que no s'ha tornat a permetre.

En aquest cas, l'Iran s'enfronta a Bahrein per la classificació del Mundial de 1998 i és allò que se'n diu un partit històric. Però les noies són descobertes, detingudes i custodiades per uns soldats, que defensen la seva posició amb uns arguments irrisoris i fàcils de rebatre. Tot i no ser gaire amants del futbol, acceptem que aquest és un motiu tan vàlid com qualsevol altre per rebel·lar-se contra unes lleis injustes i opressores.

Rodada en temps real durant la celebració del partit, el director tenia preparats dos finals diferents, en funció del resultat. Per sort, l'Iran guanya. Tothom surt al carrer a celebrar-ho, el furgó policial en què les noies són enviades a la presó s'ha d'aturar enmig de l'enrenou general, amb la qual cosa aprofiten per escapar-se. Potser en aquell moment d'eufòria col·lectiva aquesta fugida és possible. Molt diferent seria la cosa si s'hagués perdut, perquè segurament sobre les noies recauria la frustració i la ràbia.

El futbol femení a Iran representa una batalla per la llibertat, una manera de lluita, ha declarat Najafi, autora del documental *Fútbol a cubierto*. Jafar Panahi va obtenir amb aquesta pel·lícula el Gran Premi del Jurat de Berlín 2006. Malgrat que la seva obra ha estat molt

premiada a Europa, la seva producció no s'ha distribuït mai a l'Iran.

El Kurdistan s'estén per quatre zones que corresponen a Turquia, Síria, l'Iraq i l'Iran. Bahman Ghobadi, director kurdoirani (nascut el 1968), fa uns anys va sorprendre favorablement públic i crítica amb *Las tortugas también vuelan*, que ja vam tractar en aquesta secció. Ghobadi ha treballat també com a actor a les ordres d'Abbas Kiarostami i de Samira Makhmalbaf.

Ara ens presenta *Niwemang* (*Media Luna*, 2007), la història de Mamo, un vell i famós músic kurd que emprèn un viatge cap al Kurdistan iraquiana per tal de retrobar-se amb el seu públic després de trenta-cinc anys. En un autobús escolar atrotinat, Mamo i els seus fills, també músics, es dirigeixen en primer lloc a cercar una veu femenina que els acompanyi. Arriben a un lloc aïllat a les muntanyes, on 1.334 dones, entre elles Hesho, viuen apartades, exiliades, ja que a l'Iran tenen prohibit cantar en públic (és a dir, davant els homes). En una seqüència molt emotiva, les dones toquen el *daf* (pandero) per acomiadar-los. El viatge, però, es complica perquè l'han d'amagar per poder superar els controls policials. Mamo no es desanima davant les dificultats i tampoc no accepta els mals auguris que li anuncia un dels seus fills.

Concebuda com una *road movie*, la pel·lícula fou rodada al Kurdistan iranià, a prop de la frontera iraquiana, i és una barreja molt personal de tragèdia i comèdia. Cal destacar la bellíssima banda sonora a càrrec de Hossein Alizadeh, que recull aspectes de la música kurda. Ha estat guardonada amb la Concha de Oro en el Festival de Cine de San Sebastià 2006.

Finalment, cal dir que aquest recorregut per pel·lícules iranianes recents no ens fa oblidar d'altres pel·lícules anteriors. Pensem en la producció de Mohsen Makhmalbaf i de Majid Majidi, exemples del millor cinema, amb majúscules i sense cap altre adjectiu. ■

Bibliografia destacada

Tots aquests llibres els podeu consultar a la Biblioteca de la Lliga

Y en eso se fue Fidel

Iñaki Errazkin

Editorial Txalaparta Tafalla, 2008 - 211 pàg.

Y en eso se fue Fidel és un assaig periodístic escrit amb dos propòsits: per una banda, advertir dels seriosos perills vers la Revolució Cubana en el futur immediat, molts de caràcter intern, derivats de deficiències corregibles que s'hi esmenten; i per l'altra, resumir les seves paradigmes bondats, de la manera més objectiva possible i sense excessius ditirambes. Per a complementar-ho, Iñaki Errazkin inclou una àmplia selecció de notícies d'agències que, si bé van arribar en un moment a les redaccions de tots els mitjans de comunicació, mai varen ser publicades, excepte en els casos excepcionals de rigor, tan dignes com anecdòtics. Sens dubte, la seva lectura ens apropa a Cuba, un país alegre i combatiu que, amb Fidel o sense ell, amb Raúl o sense ell, seguirà avançant vers el socialisme perquè la immensa majoria dels seus habitants té clar que l'alternativa, com ja havia advertit Rosa Luxemburg, és la barbàrie.

Un silencio ensordecedor.

La violencia ocultada contra mujeres y niños

Patrizia Romito

Montesinos Ensayo, Barcelona, 2007 - 241 pàg.

Aquest llibre, escrit en un estil directe i clar, versa sobre la violència que s'exerceix sobre les dones i els nens, i sobre les estratègies d'ocultament d'aquesta violència. Si bé és cert que en els darrers anys s'han donat passos importants sobre la presa de consciència de la magnitud del problema, quotidianament reflectit en els mitjans de comunicació, encara persisteixen els mecanismes que dissimulen o oculten la tragèdia de moltes dones i nens. Mecanismes que tendeixen a discriminar les víctimes, i que remetent a l'"instint masculí", a la "passió" o fins i tot a la "bogeria" dels que exerceixen aquesta violència per relativitzar-la. Les tàctiques que, conscientment o inconscientment, s'empren per ocultar les arrels de les quals sorgeix la violència van des de la profusa utilització d'eufemismes en el llenguatge, a la culpabilització de la víctima ("potser s'ho mereixia") i la seva deshumanització, tot passant per la separació dels actes violents en diferents tipologies i una abusiva tendència a interpretacions psicològiques que amb freqüència contribueixen a emmascarar la mateixa naturalesa de la violència, separant-la d'allò que l'engendra: la pervivència d'una visió patriarcal de la societat.

Panfleto contra la estupidez contemporánea.

Entetanimiento y acción

Gabriel Sala

Editorial Laetoli - col·lecció Libros Abiertos, 7, Pamplona, 2007 - 155 pàg.

Aquest Panfleto contra la estupidez contemporánea està escrit entorn del concepte d'entetaniment o tittyainment, paraula concebuda el 1995 pel polítològ nord-americà Zbigniew Brzezinski. L'entetaniment -afirma Gabriel Sala- no és altra cosa que una barreja d'entreteniment mediocre i vulgar, porqueria intel·lectual, propaganda i elements psicològics i físicament nutritius amb la finalitat de satisfer l'ésser humà i mantenir-se convenientment sedat, perpètuament ansios, submis i servil davant els dictats de la minoria que decideix el seu destí sense permetre-li ni tan sols opinar al respecte. L'entetaniment és el millor proveïdor de coartades que hagi existit, el prisma a través del qual podem observar el món sense sentir-nos culpables i sense veure'ns obligats a assumir la responsabilitat de les nostres accions.

Privación de libertad y derechos humanos.

La tortura y otras formas de violencia institucional

Observatorio del Sistema Penal y los Derechos Humanos de la Universidad de Barcelona/coord.)

Icaria Editorial, Barcelona, 2008 - 442 pàg.

Aquest volum documenta una realitat terrible, llargament ignorada i al marge de l'opinió pública dels nostres països: la pràctica de la tortura, fins i tot en el nostre democràtic Occident i, en el present cas, a Espanya. Es tracta d'una pràctica obertament il·legal, tot i que gens excepcional, que s'executa en secret i la xifra negra va més enllà de les denúncies obertes. Desalenades pel risc que suposa pels denunciants a ser perseguits amb calúmnies, amb absència de proves, com documenten les valuoses revelacions estadístiques contingudes en el capítol VII d'aquest llibre, han estat, de mitjana, uns 720 casos anuals en el període 2001-2006.

També en aquest àmbit geogràfic, tal com es desenvolupa en la laboriosa investigació que es presenta i a causa principalment de circumstàncies d'indole política i social, les autoritats minimitzen la gravetat i l'impacte del fenomen de la tortura i la violència institucional, i justifiquen i glorifiquen el sistema que els empara. Aquesta obra, publicada després de més de tres anys d'investigació coordinada per l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona, servirà, sens dubte, per remarcar els punts de preocupació i incidir en les mesures necessàries perquè la prohibició de la tortura sigui absoluta i imperativa.

La contrademocracia.

La política en la era de la desconfianza

Pierre Rosanvallon

Ediciones Manantial SRL, Buenos Aires, 2007 - 312 pàg.

L'ideal democràtic avui no té rival en el món, però els règims que el reivindiquen susciten gairebé en qualsevol lloc fortes crítiques. L'erosió de la confiança en els representants és per tant un dels principals problemes del nostre temps. Però, encara que els ciutadans vagin menys a les urnes, no han esdevingut per això passius: els veiem manifestar-se en els carrers, qüestionar, mobilitzar-se per Internet... Per comprendre aquest nou Janus ciutadà, aquesta obra proposa aprehendre els mecanismes per instituir la confiança i l'expressió social de la desconfiança, com dues esferes i dos moments diferents de la vida de les democràcies. L'activitat electoral-representativa s'organitza a l'entorn de la primera dimensió: el seu estudi és clàssic. Però la segona mai ha estat explorada de manera sistemàtica.

Pierre Rosanvallon s'aboca i proposa una història i una teoria del paper estructurant de la desconfiança en les democràcies. Aquest canvi radical de perspectiva porta a explorar un continent polític que va passar desapercebut durant molt de temps: el de la "contrademocràcia". Aquest resulta d'un conjunt de pràctiques de control, d'obstrucció i d'enjudiciament, a través de les quals la societat exerceix el seu poder de correcció i de pressió.

Hi ha al poble-elector que dona veu i rostre a les figures d'un poble-vigilant, d'un poble-veto i d'un poble-jutge. Això és la seva virtut, però també el seu problema. Perquè, en valorar les propietats de control i de resistència de l'espai públic, pot també fer-li el joc al populisme i a la "impolítica". En impedir la formulació positiva d'un món comú.

Sobrevivir al desarrollo.

De la descolonización del imaginario económico a la construcción de una sociedad alternativa

Serge Latouche

Icaria- Más Madera, Barcelona, 2007 - 110 pàg.

Social, humà, local, sostenible... Recentment, el desenvolupament s'ha revestit de "vestits nous" que satisfan els criteris d'organitzacions internacionals com el Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional. Però la lògica econòmica segueix sent la mateixa, i el model de desenvolupament és manté d'acord a l'ortodòxia neoliberal.

Tot i això, el desenvolupisme es recolza en creences escatològiques basades en la idea de la prosperitat material per al planeta. És necessari, doncs, replantejar-nos les nocions de creixement, pobresa i necessitats fonamentals, i deconstruir l'ideari econòmic, en particular, el que afecta l'occidentalització i la globalització. És evident que no es tracta de proposar una impossible tornada enrere, sinó de reflexionar sobre les formes d'una alternativa al desenvolupament: especialment el decreixement convivencial i el localisme.

Serge Latouche

Té 67 anys, nascut a Vannes i viu a París. Professor emèrit d'economia en la Universitat Paris -XI. Es declara agnòstic. Propulsa el canvi de model polític, es declara objector del creixement. L'actual creixement econòmic és insostenible, s'ha de frenar i decreixer.

Especialista en relacions econòmiques i culturals Nord-Sud i en epistemologia de les ciències socials. És, per altra banda, autor dels llibres: *La Dérison de la raison économique* (Albin Michel, 2003), *Justice sans limites* (Fayard, 2003), *Le pari de la décroissance* (Fayard, 2006), *La otra África* (Oozebap, 2007).

Activitats i informacions de la Lliga

Què està passant a Darfur?

El 14 d'abril el sudanès Mohamed Abdul Sakur va visitar Sabadell per presentar el seu testimoni sobre la greu situació que està patint la població del Darfur. Sakur, activista dels drets humans nascut al Darfur, va parlar de les atrocitats que estan cometent els diferents grups armats a la regió. El conflicte ha causat la mort de 800.000 persones, i el desplaçament de 750.000 refugiats. Tal com va denunciar Sakur, tot plegat s'està realitzant sense que la comunitat internacional intenti aturar el genocidi que s'està produint contra la població negra. ■

L'assemblea aprova l'informe de l'auditoria externa del 2007

El 12 d'abril es va realitzar l'Assemblea General Ordinària de Socis de la Lliga. Entre els punts que es van tractar, cal destacar l'aprovació de l'informe de l'auditoria externa dels comptes anuals i de la gestió de l'any 2007. Aquest és el quart any que la Lliga rep l'auditoria externa dels seus comptes. Tant l'informe com la memòria d'activitats i projectes del 2007 estan disponibles al web de l'entitat www.dretsdels pobles.org. ■

Nova web de l'Observatori de la Immigració de Sabadell

L'Observatori de la Immigració de Sabadell (OIS) ha inaugurat una nova pàgina web en què hi ha força informació sobre la situació de la immigració a la ciutat. Els continguts s'actualitzaran cada setmana amb articles, amb dades, amb activitats i amb diverses informacions relacionades amb el tema. L'OIS va néixer fa quatre anys de la mà del Fòrum IDEA de la UAB i de la Lliga amb la voluntat de ser un espai per conèixer la

Una col·laboradora de la Lliga viatja a Txetxènia

La Natàlia Boronat, periodista i corresponsal de diversos mitjans de comunicació catalans a Moscou, i col·laboradora de la campanya "Txetxènia, trenquem el silenci", va participar en un viatge oficial que va organitzar el Ministeri d'Afers Exteriors rus a Txetxènia, dirigit als periodistes internacionals, perquè poguessin comprovar com ha millorat la situació a la república en els darrers anys. Boronat ha fet un informe sobre el seu viatge (es pot trobar a www.txetxenia.org), en què destaca la voluntat dels governs rus i txetxè de mostrar un país democràtic on, sorprenentment, un 99% de la gent participa en les eleccions, i on un 98% està a favor de l'expresident Putin. Hi ha una altra realitat amagada pels governs i protagonitzada per les víctimes de conflicte que esperen justícia i reparació, i on els drets humans se segueixen vulnerant. ■

La Lliga redefineix el seu ideari polític

El 12 d'abril la Lliga va organitzar un espai de reflexió amb els socis i les sòcies de l'entitat per iniciar un procés de redefinició de l'ideari polític de l'entitat. L'objectiu va ser el de recollir la diversitat d'opinions per poder elaborar, amb posterioritat, un document base que serveixi per facilitar el posicionament polític de l'entitat envers diversos temes d'actualitat, és a dir, amb aquest document es pretén actualitzar la línia política de la Lliga. ■

situació i les condicions de vida de la població immigrant a Sabadell. La funció del web és treballar a favor de la igualtat, la superació de prejudicis, d'estereotips i d'actituds discriminatòries, i fomentar la convivència intercultural. ■

L'OIS presenta un estudi al Consell d'Europa

Els passats 27 i 28 de març dues membres de l'Observatori de la Immigració a Sabadell (OIS) van presentar davant del Consell d'Europa (CE) els resultats d'un estudi sobre els estereotips respecte a la població immigrada. L'estudi forma part d'un projecte europeu de recerca promogut per la Divisió per al Desenvolupament de la Cohesió Social del Consell d'Europa. L'OIS, per encàrrec del CE, s'ha encarregat de distribuir i analitzar a Sabadell les enquestes de l'estudi. ■

